

STATUTUL PENTRU ÎNFIINȚAREA BIBLIOTECII ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN REGIMENTUL GRĂNICERESC CARANSEBEȘ

Prin grija lui Nicolae Andreevici, pe atunci director al Școlilor naționale grănicerești, se înființează în Caransebeș "Asociația cultivatoare a învățătorilor din Școlile naționale române din confiniul regimentului româno-bănățean", care în anul 1865 a primit aprobarea, cu Nr. 2301 din 7 iulie a Ministerului de război din Viena, să funcționeze biblioteca, tipărindu-se la Sibiu și statutul Asociației¹.

Biblioteca învățătorilor din granița caransebeșeană a luat naștere pe fundalul ideilor iluministe care au pătruns în graniță pe diverse căi, pe urmele reformelor iozefiniste, care și-au găsit aici un câmp larg de acțiune². Un rol deosebit de important în procesul de culturalizare, de dezvoltare a conștiinței naționale și a păstrării purității limbii române l-a avut Școala Ardeleană, ale cărei idei au fost adoptate de cărturarii români de aici la particularitățile create de sistemul militar în cadrul regimentului de grăniceri.

Pentru a înțelege mai bine procesul de culturalizare ce a avut loc și pe teritoriul militarizat al Banatului, va trebui să ținem seamă de condițiile care l-au favorizat, Aceste condiții trebuiesc căutate în anii premergători și nu greșim cu nimic atunci când amintim că și războaiele napoleoniene, la care au participat și grănicerii bănățeni, au mijlocit acestora să ia contact direct cu ideile care frământau Europa la acea vreme.

Ideile de libertate, de afirmare națională vor avea câmp mai larg de acțiune cu ocazia desfășurării evenimentelor din anii 1848-1849 la care au luat parte activă și bănățenii. Mișcarea revoluționară din anii 1848 - 49 a zdruncinat imperiul austriac care s-a văzut nevoit să ia măsuri de precauție și reformatoare de care au beneficiat și grănicerii bănățeni. Una din aceste măsuri a fost și aceea a modificării, în anul 1850, a Legilor grănicerești din anul 1807. Noua lege pe lângă acordarea de pământ soldaților grăniceri, a dat mai multă atenție limbii popoarelor din granița de răsărit a imperiului.

La toate acestea trebuie adăugate și înfrângerile Austriei din anii 1859 și 1866. Ele au schimbat mult raportul de forțe al Austriei în Europa, fapt ce determină să ia măsuri disperate pentru consolidarea pozițiilor pierdute. Din multiplele măsuri amintim doar Diploma imperială din 20 octombrie 1860 și Patenta din 26 februarie 1861. Aceste două acte normative dau un suflu nou luptei de emancipare a românilor din Transilvania. Atât diploma cât și patenta prevăd, printre altele,

¹ Statutul asociației se găsește la biblioteca Muzeului Brukenthal din Sibiu, Nr. inv. II. 42731.

² Avem în vedere în mod deosebit reformele școlare și înființarea de școli naționale grănicerești în toate localitățile din componerea regimentului.

participarea naționalităților la treburile statului, egalitate în fața legilor și libertății religioase. Pe fondul ultimei prevederi se va dezvolta și lupta pentru autonomia bisericii din Banat. De subliniat că cele două documente au avut o durată scurtă de acțiune, rămânând pe mai departe valabilă lupta românilor pentru câștigarea drepturilor lor.

Un alt element care a favorizat înființarea Bibliotecii învățătorilor din granița caransebeșeană l-a constituit Asociația transilvăneană pentru literatura română și cultura poporului român.

Biblioteca Astra a constituit un model pentru multe localități din Transilvania și Banat, care, la rândul lor, au înființat biblioteci pentru răspândirea cărții și culturii românești. Caransebeșul nu putea să nu adere la asemenea acțiuni, fapt ce determină pe înaintașii mișcării de culturalizare să găsească modalități de aderare la mișcarea inițiată de Astra.

La toate acestea dar nu în ultimul rând, trebuie adăugat tezaurul cultural existent în viața de toate zilele a poporului. Moștenirea culturală a constituit suportul pe care s-a grefat tot ceea ce poporul a preluat din culturile cu care a intrat în contact, pe care le-a sintetizat, le-a adaptat și apoi le-a asimilat.

Analizând acest proces va trebui să ținem seama de imbinarea armonioasă între influențele primite și tradițiile existente în Banat. Este de apreciat vechimea tradiției culturale românești, despre care Lucian Blaga arăta că: "tradiția noastră e fără vârstă ca frunza verde"³.

Nu putem trece cu vederea activitatea cărturarilor grăniceri Nicolae Stoica de Hațeg, Ioan Tomiciu și Constantin Diaconovici Loga care au fost deținători și distribuitori de carte cu conținut variat, dar preponderent românesc. Este cazul să amintim aici și informația ce ne-o dă prof. D. Cioloca în legătură cu activitatea de curățire a limbii române de pictorul Trifon Achimescu în anul 1866 care într-un Ceaslov existent în biblioteca lui, a lipit peste cuvintele de altă origine o foiță de hârtie pe care a scris sinonimul lui dar de origine latină. Nu se pare ușoară acțiunea lui Achimescu, dar dacă amintim că Ceaslovul avea 294 de pagini ne dăm seama de efortul depus de pictorul caransebeșean⁴. Dar lucrurile nu se opresc aici deoarece de la acțiunea spontană, individuală, așa cum o semnalează prof. Cioloca, în Caransebeș se trece la măsuri oficiale dirijate chiar de conducerea orașului, Ne stă mărturie, în această direcție, acțiunea antistelui primar din Caransebeș, care la 31 ianuarie 1863 a trimis o scrisoare de înștiințare învățătorului Ioan Sârbu prin care îl roagă ca "din ziua întâmpinării domnului să începi a cânta cu școlarii domniei tale în loc de doamne miluiește, doamne îndură-te spre noi și a ne încălzi de aici înainte în cântări auzul cu expresiuni curat românești"⁵. Cererea a fost semnată, pe lângă antistelele primar, George Băiaș, de încă 19 caransebeșeni, aleșii orașului, care își încep scrisoarea lor cu cuvinte alese referitoare la limba română, arătând că: "în timpurile de față dulcea limbă a mamei noastre a început a se curăți de cuvinte străine." Sigur că la aceste exemple se mai pot adăuga încă multe altele.

Într-o asemenea conjunctură social-politică și culturală, necesitatea existenței unei biblioteci care să stea la dispoziția învățătorilor din Școlile naționale

³ L. Blaga, *Trilogia culturii*, București, 1944, p.293.

⁴ *Foia diecezană*, Caransebeș, Anul LX, Nr. 13/1945 (în continuare: F. D., anul, numărul și data).

⁵ L. Groza, *Contribuții cu privire la regimentul românesc de graniță din Caransebeș în Banatica*, 1979, p.334-335.

grănicerești se simțea tot mai mult. Organizatorii au înțeles rolul cărții și al publicațiilor, că acestea deschid învățătorilor din graniță posibilități nelimitate de a înțelege și de a aprofunda evenimentele pe care le trăiau, precum și menirea lor pentru educarea, în spirit românesc, a elevilor din școlile la care funcționau.

Nicolae Andreevici, în calitatea sa de director al Școlilor naționale grănicerești, a luat mai multe măsuri care au avut menirea să pregătească învățătorii în vederea înființării unei biblioteci a învățătorilor din graniță. Astfel, în luna octombrie 1862, cu ocazia desfășurării cursurilor metodice a învățătorilor ținute la Caransebeș, Nicolae Andreevici a propus ca pentru pregătirea lor și pentru imbogățirea limbii să se înființeze o bibliotecă la Caransebeș de la care învățătorii să poată imprumuta cărți. Cunoscând bine puterea financiară a învățătorilor și mai ales sesizând criza economică prin care trecea Imperiul, el a propus învățătorilor să crească viermi de mătase, ai căror gogoși să le dea în locul sumelor bănești necesare pentru cumpărarea cărților. Pentru menținerea legăturii dintre el și învățătorii s-a folosit de circularele care ajungeau cu regularitate la școlile din comunele grănicerești.

În circulara din 23 mai 1863, de pildă, el amintește învățătorilor că a adus la cunoștința conducerii regimentului hotărârea de a se înființa în Caransebeș o bibliotecă. Este semnificativ indemnul prin care Andreevici și-a încheiat circulara sa: "Deci nu pot spune despre unul din învățătorii că poate fi așa de debil în privința cuvântului său de onoare încât să-l calce acuma în picioare, ceea ce ne-ar aduce mare dejosire în fața străinilor și a stăpânilor... Fiți dară consecvenți în făgăduința ce ați dat-o ca oameni de onoare, prin urmare nu vă pătați numele prin retragere căci cu aceea îl pătați ca învățătorii și pe al întregii noastre națiuni, ci cu conștiința curată aduceți pe altarul civilizațiunii jertfa ce ați promis-o de bună voie, spre a vă putea numi demni de chemarea și numele ce-l purtați ca luminătorii tinerimii române"⁶.

Nicolae Andreevici, ca un adept fidel al dezvoltării și promovării culturii și limbii române la grănicerii din regimentul caransebeșan, face apel atât la înalta funcție de învățător, cât și la menirea lor de a pregăti tinerii români din graniță în limitele celor mai înalte aspirații ale poporului român.

După ce demersurile pentru înființarea Asociației au fost aprobate, Andreevici a anunțat învățătorii printr-o altă circulară că ea va purta numele de: "Asociația cultivatoare a învățătorilor de la școlile naționale române din regimentul confinar româno-bănățean, pentru înființarea și susținerea unei biblioteci în Caransebeș".

Pentru buna funcționare a Asociației, precum și pentru organizarea și desfășurarea activităților în cadrul acesteia s-a elaborat un statut ce cuprindea XI capitole și 35 de articole⁷. Ele reglementau întreaga activitate a Asociației, drepturile și îndatoririle membrilor, precum și modul de folosire a fondurilor bibliotecii și a cărților și revistelor acesteia.

Cum era și firesc, statutul definește scopul și motivează modul de înfăptuire a celor propuse. Scopul asociației și al bibliotecii a fost acela de a "dezvolta cultura spirituală și științifică a corpului învățătorilor din confiniul regimentului româno-bănățean și mai departe lățirea limbii și a literaturii noastre române."(p.1)⁸.

⁶ V. Țircovnicu, *Contribuții la istoria învățământului românesc din Banat*, București, 1970, p.135.

⁷ Vezi anexa Nr. 1.

⁸ Cifrele din paranteză indică pagina sau articolul din statut.

Ca orice asociație creată în această perioadă, și asociația caransebeșană a fost formată din membri fondatori și membri activi (p.1).

O atenție deosebită s-a acordat drepturilor și îndatoririlor membrilor asociației. Pe lângă dreptul de a alege și de a fi ales în comitetul de conducere, membrii asociației mai aveau dreptul să participe la expunerile organizate, să împrumute cărți și periodicele care existau în bibliotecă (art.7).

Din îndatoriri semnalăm doar contribuția ce trebuia să o dea fiecare învățător și aceasta se ridica la 2 și 1/2 din salariul fiecăruia și 4 fl. valută actuală anual pentru directorul Școlilor naționale grănicerești (p.2).

Așa cum am mai arătat, învățătorii erau obligați să predea directorului școlilor naționale grănicerești și o cantitate de gogoși de mătase (p.2). Creșterea viermilor de mătase trebuie pusă în legătură și cu rolul educativ al școlii, ce avea menirea să dezvolte la copii îndeletnicirea și dragostea pentru economia casnică și agricolă. Nu trebuie neglijat faptul că, după absolvirea celor două clase ale școlilor naționale grănicerești, elevii care nu urmau alte forme de învățământ superioare erau obligați să urmeze în comunele lor cursurile postșcolare, care aveau un pronunțat caracter economic-agrar⁹.

O atenție deosebită s-a acordat în statut organelor alese, chemate să conducă și să administreze fondurile asociației. Au fost prevăzute îndatoriri și pentru adunarea generală, comitetul asociației, precum și pentru directorul școlilor naționale grănicerești.

Adunarea generală, conform articolului 15 din statut, avea toate drepturile de a lua hotărâri pentru bunul mers al asociației. De regulă, asociația își desfășura ședințele anual, în luna septembrie. La nevoie puteau avea loc și adunări generale extraordinare. Funcția de președinte a adunării generale era încredințată locțiitorului comandantului de regiment care, pentru bunul mers al asociației și al adunărilor generale, colabora cu directorul școlilor naționale grănicerești (art. 16-17).

Discuțiile și hotărârile luate în adunările generale, precum și activitatea asociației erau consemnate într-un registru de procese verbale, care era verificat de directorul școlilor naționale grănicerești.

În statut mai sânt consemnate drepturile adunării generale, din care evidențiem doar că aceasta veghea la bunul mers al asociației, alegea comitetul de conducere și hotăra primirea de noi membri, precum și modul de folosire chibzuită a fondurilor societății. Tot adunării generale îi revenea menirea de a schimba, la nevoie, anumite articole sau întregul statut (p. 4-5).

Pentru buna desfășurare a activității asociației și pentru îndeplinirea hotărârilor adunării generale, aceasta alegea un comitet format din nouă membri.

Din comitet, în mod obligatoriu, trebuia să facă parte președintele asociației, care era și președintele administrativ al acesteia, directorul școlilor naționale grănicerești, precum și directorul școlii capitale din Caransebeș. Ceilalți șase membri ai comitetului se alegeau de către adunarea generală pe o perioadă de trei ani din corpul învățătorilor astfel: un membru ce reprezenta cele trei cercuri de companie¹⁰, unul pentru campania Orșova și câte un membru pentru companiile

⁹ V. Goian, *Din istoria școlilor grănicerești bănățene, în Studii de istorie a Banatului*, Timișoara, 1969, p.119-121.

¹⁰ Companiile grănicerești cu sediul la Bozovici, Dalboșej și Prigor.

Mehadia cu Petnic, Cornea cu Cornereva, Teregova cu Slatina și Caransebeș cu Ohaba (art. 21).

Comitetul de conducere se întrunea semestrial în Caransebeș pentru discutarea problemelor care stăteau în fața asociației.

Comitetul era obligat să raporteze anual în adunarea generală activitatea depusă, modul de îndeplinire a hotărârilor adunării generale, modul de folosire a fondurilor, precum și a face acesteia propuneri pentru buna desfășurare a activității în perioada următoare (p. 5-6).

Statutul face precizări privind atribuțiile directorului școlilor naționale grănicerești în cadrul asociației. Conform articolului 28, aceasta răspundea de întreaga activitate a bibliotecii care, de altfel, își avea locul în locuința sa. De asemenea, directorul școlilor naționale grănicerești ținea evidența fondurilor asociației, a încasărilor și cheltuielilor. Tot el se ocupa și de strângerea gogoșilor de mătase. Tot directorul școlilor naționale grănicerești ținea evidența cititorilor și tot el avea în păstrare chitanțele învățătorilor care împrumutau cărți și reviste pentru o perioadă mai îndelungată.

Capitolul X al statutului se referea la desființarea asociației și aceasta putea fi făcută numai de către adunarea generală. Ea, conform articolului 20, putea avea loc numai dacă la adunarea generală luau parte 7/8 din totalul membrilor și votau pentru desființare cel puțin 6/8 din cei prezenți.

Capitolul XI și ultimul cuprindea dispoziții finale și ele se refereau la modul de achiziție și împrumut al cărților și periodicelor. Prin articolul 34, adunarea generală încredința toată puterea directorului școlilor naționale grănicerești pentru buna funcționare și cheltuirea chibzuită a fondurilor asociației.

Cum era și firesc, statutul asociației se încheia cu semnăturile oficialităților care au aprobat statutul, cât și înființarea asociației și a bibliotecii învățătorilor.

Aprobate fiind statutele, asociația și-a început activitatea și menționăm că în anul 1870 fiecare învățător a depus în fondul bibliotecii 30-40 fl. valută actuală. În același an Asociația și-a ținut adunarea generală la Teregova sub președinția lui Nicolae Andreevici. Din raportul expus la adunare rezultă că fondul bibliotecii s-a ridicat la suma de 2.300 fl. v.a. și au fost cumpărate cărți și reviste în valoare de 200 fl. v.a.¹¹.

Documentele rămase în arhivă nu consemnează ce cărți au existat în bibliotecă, dar dintr-o scrisoare a învățătorului Teodor Sârbu din Caransebeș, care a îndeplinit și funcția de bibliotecar, rezultă că: "s-au procurat pe seama bibliotecii, în lipsa altor opuri literare în înțelesul articolului 3 din statute, foile periodicele următoare și anume: Volkshule, Praktische Landwirtschaft, Albina, Concordia, Familia, Telegraful român, Gura satului și Amicul poporului, pe întregul an curgător"¹².

Cunoscând conținutul acestor reviste ne putem da seama de sistemul de informare al învățătorilor din graniță, deoarece revistele românești nu făceau altceva decât să mențină trează conștiința națională a poporului român, îmbogățirea limbii și a tezaurului literaturii prin publicarea celor mai valoroase contribuții literare românești. De asemenea, în aceste reviste, învățătorii din

¹¹ F. D., Anul II, Nr. 10/1887.

¹² V. Țircovnicu, *op.cit.*, p.137.

graniță găseau cele mai documentate și competente știri cu privire la lupta națională a românilor din Transilvania și nu numai. Era și acesta un puternic mijloc de informare a românilor din graniță cu tot ceea ce se întâmpla în toate părțile locuite de români.

La desființarea regimentului grăniceresc fondul și biblioteca au fost predate inspectoratului școlar regesc George Scherbauer. Nu mult după desființarea regimentului, această frumoasă inițiativă susținută de învățătorii din graniță ia o altă cale fapt ce crează nemulțumiri în rândul foștilor membri care, în repetate cereri, se plâng autorităților școlare insistând să se justifice folosirea ilegală a fondului bănesc creat prin contribuția lor voluntară¹³.

Dacă soarta fondurilor a fost destul de vitregă, ele fiind dirijate spre alte scopuri, biblioteca a fost donată Institutului pedagogic din Caransebeș pentru a sta la îndemâna viitorilor învățători¹⁴.

Instituție cu profund caracter educativ, biblioteca învățătorilor din regimentul de graniță din Caransebeș a pus la dispoziție învățătorilor grăniceri tezaurul de carte menit să contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței naționale a românilor bănățeni. Biblioteca a constituit un izvor nesecat de cunoștințe pentru învățătorii care transmiteau copiilor de grăniceri dragostea față de istoria și limba românească.

Dezvoltarea și permanentizarea activității de informare a învățătorilor din graniță sunt rezultatul exigențelor stipulate și în statut, care prevedea că: "scopul urmărit se îndeplinește prin citirea scrierilor cu preponderență pedagogic, etic și moral, precum și prin studiul literaturii, istoriei și altor volume" (art. 2).

Pornind de la acest deziderat, biblioteca, prin natura relațiilor ei cu învățătorii din graniță, a devenit un focar indispensabil de educație și informare, acționând convergent și unitar cu toate celelalte forme educaționale și în primul rând cu biserica și familiile grănicerilor în sânul cărora se desfășura nestingherit procesul de educație patriotică, națională și cetățenească în graniță.

Încă de la înființarea ei, biblioteca și-a propus să facă o largă difuzare a cărții și în mod deosebit a cărții românești (art. 3).

Privind retrospectiv modul în care și-a desfășurat rodnică activitate didactică, biblioteca învățătorilor din regimentul de graniță din Caransebeș a constituit un element deosebit însemnat pentru menținerea idealului național, pentru păstrarea ființei naționale, a purității limbii și promovarea culturii românești.

LIVIU GROZA

¹³ F. D., Anul II, Nr. 12 și 43 din 1887.

¹⁴ F. D., Anul XIII, Nr. 16/1898.

Traducere din limba germană II 42731

Statutele
asociațiunii cultivatoare a invetiatorilor
de
scole nationali romane
din confiniulu regimentului rom.-banaticu,
pentru inființarea și susținerea unei bibliotecii
in CARANSEBEȘ.

1. Scopul asociațiunii.

§ 1

Scopulu asociatiunii mai de aprópe este desvoltarea culturai spirituale si scientifice a corpului invatiorescu din confiniulu regimentului romano-banaticu, precum si in linia mai departe latrea limbei si literaturai romane.

II. Medilocele spre ajungerea scopului acestuia.

§ 2

Scopulu acesta sa se ajunga prin cetirea scrieriloru de cuprinsu preponderatoriu pedagogiecu, eticu, esteticu si morale, precum si prin studiulu literaturai, istoriei si a tuturor acelu opuri, care mai vertosu chieamarii unei inventiatoriu suntu amosurate.

§ 3

Spre acestu folosu, sa infiintiédia o bibliotecam carea de astadata numai cu carti de cuprinsu strensu pedagogicu si istoricu se va provedé. - Afara de acestea se voru procura toate foile periodice in care sa pertractédia despre pedagogia si istoria in limba romana - Mao tardiu se pote inavutí bibliotec'a in urmarea unui concludu alu adunarii generale si cu opuri si foi germane.

III. Membri asociatiunii.

§ 4

Asociatiunea consta din fundatori apoi din membrii actuali.

§ 5

a) fundatorii.

Ca fundatori afara de directorela scóleloru nationali au intratu in asociatiunea asta toti membri corpului inventiatorescu de rel. gr. or. rom. a regimentul rom.-banaticu do granitia Nr. 13, carii substau directiunei scóleloru nationali in Caransebesiu si carii in consemnarea sub./ aici alaturata din porunca cu contribuiriile loru cu nume introdusi se afla.

§ 6

b) Membrii actuali.

Ca membru actualu prin decisiunea adunarii generali se primesco oricare individuu nepatatu, care - si dechiara in scrisu intrarea la asociatiune; la intrare odata pentru totdeauna depune 5 fi. si se oblega pe totu anulu a contribui 4 fi. v.a.

IV. Drepturile fundatoriloru si a membriloru actuali

§ 7

Drepturile fundatoriloru si a membruloru actuali sunt urmátoarele:

a) Intrarea in adunarea generale cu dreptulu de alegere si votisare.

- b) Participarea la consultatiile științifice întreprinse de asociațiune.
- c) Darea proiectelor pentru procurarea cărților, ziarelor, mapelor n.a.

V. Detorințele fondatorilor și a membrilor actuali.

§ 8

a) Fondatorilor.

Totu fondatoriulu, desbatandu pe directorele școlerului național, apoi inventatoriulu din Rusebergu și Orsiov'a, are în totu anului 2 1/2% din salariulu seu, și aceea încă înainte adeva în lun'a lui Maiu și Novembre în totu anulu pe calea Companiei a contribui la cas'a asociațiunei, iar directorele școloloru naționali și ambii inventatori ausinsemnați totu acolo nu a contribui cu cato 4 fi. v.a. pe anu.

§ 9

Pre lenga acest'a are în totu anului cu finea lui Iuliu a preda directorelui școloloru naționali fiecare fondatoru importulu seu venitul, care lu va aduce cultur'a metasei dela 1/2 lotu de semintia sub a lui proprie îngrijire; fie acel'a în bani ga't'a seu în gogosie ucise.

§ 10

b) Membrii actuali.

Membrii actuali suntu constrinși numai spre acurat'a depunere anuale a contingentulu din § 6 și afara de acesta contribuire, lor nu li se poate impune alta platire.

VI. Esirea din asociațiune.

§ 11

a) Fundatorii.

Calitatea unui fondatoru e neconditionata legata de calitatea de inventatoriu naționalu, De recede inventatoriulu dela postululu seu, înceta a fi fondatoru, potu inso competa iarasi pentru primirea lui de membru actualu. Totu asia și inventatoriulu celu nou introdusu amesuratu însusirea acesteia, pote intra ca fondatoru în asociațiune, daca va depune amesuratulu tributulu de fondatoriu, și so va supune și celor'alte îndatoriri. Fundatorii recedenti se lipsescu de tota presiunea la averea asociațiunei.

§ 12

b) membrii actuali.

membrii actuali au asi areta înscrisu presiedintelui esirea lor din Asociațiune, remanu înse constrinși a depune congențulu de platire întregu pe anulu curgatoriu. Cei ce nu plătescu acuratu îndatorirea după facut'a odata admonitiune se voru socoti ca eschisi din asociațiune.

VII. Averea asociațiunei.

§ 13

Averea asociațiunei consta din fondulu fundatiunei (după §5) menitu de 508 fi. v.a., din contribuiri percentuali și anuali (§8) a fondatorilor, precum și din venitul galețelor de matasa produse de densii (§9), în fine din tacele de primire și fișele contribuiri anuali a membrilor actuali (§10).

Acea se va pastra întru o casa colocata în localulu casei Regimentulu, și nu o ertatu spro altu co de catu numai spre cele în §. 3, 20 și 30 însemnate scopuri a se întrobuinti'a.

VIII. Administrarea afacerilor asociațiunei.

§ 14.

Organele chemate pentru portarea trebilor acestei asociațiuni suntu:

- A. Adunarea generalu,
- B. Comitetul asociațiunei,
- C. Directorele școloloru naționali.

A. ADUNAREA GENERALE**§ 15.**

Adunarea generală reprezintă totalitatea membrilor Asociației. Deciziunile ei conform statutelor sunt obligatoare pentru toți membrii Asociației - Ea face deciziunile cu absolută majoritate a voturilor.

La paritatea voturilor, acea părere vine la decizie, careia prezedintele se alătură. Pentru a fi decizia validă se cere reprezentarea cel puțin a 50 membrilor.

§ 16.

Adunarea generală se va convoca în totu anul în luna lui Septembrie pe ziua așezată de prezedintele în consiliu cu Directorii aceluiași național prin unu circulariu la Caransebeș.

§ 17.

Prezidiul în adunarea generală a încredințat alu portă vice-colonelulu regimentulu 13. rom. banaticu do graniția, seau subsatitulu aceluiași ca prezedintele Asociației.

§ 18.

Despre petrecerile adunării generale se va portă unu protocolu care de prezedinte și de purtătorulu protocolulu va fi a se subsemna și verifica.

§ 19.

În adunarea generală numai acele obiecte se voru pertracta, care de prezedintele prin o scrisorie invitoare spre acelu scopu publicată specialminte se voru consemna. Proiectele îndreptățitorulu spre votare și ale membrilor asociației trebuie - dacă voescu a fi permise în programulu adunării generale cei mai deapropoape cu 4 săptămâni mai înainte, și aceea în scrisu a se împărțit prezedintelui.

§ 20.

Adunarea generală alege pe cei 6 membri consemnați în § 21 ai comitetulu administrativu; ca primesc raportulu comitetulu administrativu despre treburile asociației și decide preste densulu;

ca alege unu comitetu de reviziune, care are a vedea socotelile anuale depuse de directorile școlilor naționali și face despre densele raportu adunării generale procsime;

ca decide adupr'a socotelilor anuale revedute de comitetulu reviziunii;

ca decide despre primirea și reieptarea membrilor asociației; în fine - rezervându-și aprobarea stăpanirii, decide pentru schimbarea statutelor precum și pentru întrebuintarea averii asociației la împlinirea desfacerii asociației - dar' totuși numai atunci cându în respectiv'a adunare generală 7/* parti a membrilor asociației voru fi de față și 6/8 dintre cei de față voru votat pentru schimbarea statutelor se'u pentru desfacerea asociației.

B. COMITETULU ADMINISTRATIUNEI**§ 21.**

Administratiunea afacerilor asociației o predata comitetulu administrativu.

Acest'a constă din 9 membri.

Prezedintele asociației, care are și prezedinte'a în comitetulu administrativu, precum și directorulu școlilor naționali, șefvintoriulu primariu alu școlii capitale în Caransebeș sunt membri permanenti ai comitetulu administratiunii.

Cecalți 6 membri ai comitetulu administrativu se alegu pe unu rostimpu de trei ani din corpulu inventatorilor romani după candidatiunea prezedintelui prin adunarea generală în așa chipu: că din cei trei candidați cari voru fi a se propune pentru cei 6 membri de comitetu, unu membru se scada pe cele de antai trei cercuri de compania; unulu pe compania Orșiovei; în fine câte unu membru pe campaniele: Mehadi'a și Petnicu, - Corni'a și Cornerev'a, - Teregov'a și Slatin'a, - apoi Caransebeș și Ohab'a.

Membri deficienți sunt de presedintele asociatiunii în co'ntielegere cu directoru scóloru nationali din corpulu inventatorulu romanu provisoriu a se compune, supunenduse apoi alegerii, la adunarea generale procsima.

§ 22.

Comitetulu administrativu e reprezentantele asociatiunii și reprezenta pe ace'l'a facia cu stapanirea și cu a treile persóne.

§ 23.

Comitetulu administrativu se aduna în totu semestrulu pe diu'a de presedinte prefipta și mai nainte incunoscintiata în Caransebes.

§ 24.

Comitetulu în presinti'a de 6 membrii e îndreptatitu a face decideri. Spre validitatea decideriloru e de lipsa majoritate absoluta. Despre consultari se voru portá protocéle subsemnate de presedinte și de purtatorulu protocolului.

§ 25.

Comitetulu administrativu primesc inseintiariile semestriale a directorulu nationalu despre averea fundatiunii și a asociatiunii, precum și despre starea bibliotecii și a culturii de matasa, defige despre aceea și face tot acele dispusetiuni, care convinu interesulu asociatiunii, și nu sunt precisu rezervate pentru adunarea generale.

§ 26.

Comitetulu administrativu are osebitu a priveghia, ca totu fundatoriulu cu seminti'a de bombitie debuintiosa pentru cultur'a metasei de timpuriu sa se preveda.

Spre acestu scopu au cei 6 membri ai comitetulu alesi din invetiatorii scolesii romani fiecare a purta o consemnare de evidentiata pentru totu cerculu companiei reprezentate prin trensulu, și consemnarile aceste mai nainte de deschiderea campaniei (lucrarii) de metasa directorulu scoleloru nationali a le tramite.

Comitetulu a inpoternicitu la proiectarea directorulu scóloru nationali a coperi eventualile defecte de semintia, prin cumparare din midilocele asociatiunii, și a prevede pe fundatori cu atare somintia pe lenga restituirea speselor.

§ 27.

Comitetulu administrativa face raportu anualu adunarii generali despre tóte afacerile asociatiunii, duce la cale prin directorulu scóloru nationali tóte conclusele adunarii generali, face adunarii generali proiecte libere, și csercedia prin presedinte sau poterea disciplinaria.

C. DIRECTORULU SCOLELORU NATIUNALI

§ 28.

Directorulu scóloru nationali csocutedia decisiunile adunarii generali, și a comitetulu administrativu. Elu e conducatoriulu oficiulu și a casei.

Sub manuducerea lui sta bibliotec'a. Elu aduna colectele membriloru asociatiunii și proventulu dela cultur'a metasii, elu porta protocélu despre venituri și erogatiuni și grijesc pentru depunerea prisosulu din capitalu în hartii de statu austriace, ca se aduca frupte. Elu duce cas'a asociatiunii avendu dela aceea și presedinte și inventatoriulu primariu alu scolei capitalo cate o chiaie. Elu substerne socotelile documentale semestriale și anuali săf adeca pe cele de antai comitetulu asociatiunii, iar pe cele din urma adunarii generali.

Elu grijesc pentru tienerea evidentiata a cartloru bibliotecii, precum și pentru acelu ce se voru da imprumutu pe lunga reversu la singuraticii membrii ai asociatiunii.

Elu grijesc în fina și pentru procurarea necesaria a semintiei de vermi de metasa.

IX. Judetiulu arbitrariu.

§ 29.

Certele provenite din legamentulu asociatiunii sunt prin unu judetiu arbitrariu, a se conplan'a, la care ambe partile - și alegu care unu jude arbitrariu, iar acestia unu superioru.

Neputenduse judii arbitrari întielege intru alegerea superiorului, va defige sortea asupr'a celorlu proiectati.

X. Desfiintarea asociatiunei.

§ 30.

Daca comitetulu administrativu afla de lipsa, ca asociatiunea ast'a sa se desfaca are a substerne adunarii generali temeinic'a motiune dinpreuma cu proiectele privitoare la dispusesiunea cu averea asociatiunei, carea apoi dupa normativulu § 20 va avé despre aceea a dispune.

XI. Dispusetiuni speciali.

§ 31.

Comitetulu administrativu celu de antaiu se va constitui prin presedintele asociatiunei in contielegere cu directorulu scóloru nationali - Totusi membrii comitetului provisoriu denumiti - desbatandu pe membrii permanenti ai comitetului administrativu - voru avé la antaia adunare generale a se supune alegeri § 20.

§ 32.

Pentru anatai'a constituire a bibliotecii sunt din fondulu fundatiunei 200 fi. v.a. ase eroga.

Deocamdata bibliotec'a a se eloca si pastra in locuintia directorului scóloru nationali.

§ 33.

Carti, dinarie, mape s.a. se potu acote din biblioteca numai pe langa reversu - Preste timpulu concesu spre folosire, care are apriatu a se defige in reversu, se nu cutedie nici unu membru alu asociatiunei a tiene vre o bucata de inventariu a bibliotecii mai multu la sine.

Pentru ori ce vatamare garantedia datatoriu de reversu si adeca pana la protiuulu indoitu catu consta bucat'a de inventariu cea imprumutata , dupa care apoiu aceea va trece in proprietatea lui.

§ 34.

Directorulu scóloru nationali si in linia mai departe membrii comitetului administrativu garantedia solidarmente pentru averea asociatiunei.

§ 35.

O copia verificata a acestoru statute provedinte cu clausul'a de concesiune a inaltului c. r. ministeriu de resbelu are a se pastra in fiecare scóla poporala din regimentulu rom.-banaticu de granitia.

Caransebes in 1. Iuniu 1865.

Andreeviciu m. p.

Directorulu scóloru romane de margine.

Desp. 7 Nr. 3711.

Statutele presinte ca intarescu deja pre temeiuulu rescriptului nati. Ministeriu de resbelu din 7 Iuliu 1865 Desp. 10 Nr. 2301 din partea c. r. comande generale serbo-banatiche de tiera. Timisior'a in 14 Iuliu 1865.

In numele Escef. Sale comandantelui:

Mertena m. p.,
Marsialu locoteninte campestru.

Petricееvics m. p.,
vicecolonelu.

Decatra judetivlu c. r. alu regimentului de margine romano-banaticu Nr. 13 intru totu asemenea originalului, sau aflatu.

Caransebes, in 8 Noembre 1865.

Dr. Eberhartinger m. p.,
Maioru auditoru.

Tipăritu la 8, Filtsch in Sibiu 1868.

**DAS GRÜNDUNGSSTATUT DER BIBLIOTHEK
DES LEHRERVERBANDES AUS DEM
GRENZEREGIMENT KARANSEBESCH**

(Zusammenfassung)

Der Verfasser analysiert das Statut des kulturellen Verbandes der Lehrer aus den Nationalschulen des rumänisch-banater Grenzeregiments für Gründung und Unterstützung einer Bibliothek in Karansebesch.

Der Lehrerverband bildete ein Element von besonderer Wichtigkeit für die Aufrechterhaltung des nationalen Ideals, für die Reinhaltung der Sprache und für die Förderund der rumänischen Kultur.